

Passende beoordeling

In het kader van de Omgevingswet,
onderdeel Beschermde gebieden

Plangebied: Clubgebouw Haag Atletiek, Laan van Poot, Den Haag

Opsteller(s):

ecoresult
ecologisch advies en onderzoek

Passende beoordeling

In het kader van de Omgevingswet,
onderdeel Beschermde gebieden

Colofon	
Plangebied	Clubgebouw Haag Atletiek, Laan van Poot, Den Haag
Opsteller(s)	[REDACTED]
Datum	26-5-2026
Versienummer	02
Rapportkenmerk	ER20250256PBv01
Aantal pagina's	35
Opdrachtgever	Haag Atletiek
Contactpersoon	[REDACTED]
Kwaliteitscontrole	[REDACTED]
Projectleider	[REDACTED]
Wijze van citeren	[REDACTED] 2025. Passende beoordeling. In het kader van de Omgevingswet, onderdeel Beschermde gebieden. Plangebied Clubgebouw Haag Atletiek, Laan van Poot, Den Haag. Kenmerk: ER20230327VTv02. Ecoresult B.V., Hendrik-Ido-Ambacht
Ecoresult B.V. [REDACTED] info@ecoresult.nl www.ecoresult.nl	Hoofdvestiging Hendrik-Ido-Ambacht (postadres) Kringloopweg 22 3343 LR Hendrik-Ido-Ambacht Vestiging Veenendaal Lunet 2-8 3905 NW Veenendaal

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Doel	4
1.3	Leeswijzer	4
2	Beschrijving project en projectgebied	5
2.1	Algemeen	5
2.2	Beschrijving	5
2.2.1	Clubgebouw	5
2.2.2	Kleedgebouw	5
2.2.3	Buitenruimte	6
2.3	Voorgenomen ontwikkelingen	6
2.3.1	Aanlegfase	7
2.3.2	Gebruiksfase	7
2.3.3	Werkplanning, werktijden en realisatieperiode	8
3	Toelichting toetsingskader	9
3.1	Toetsingskader	9
3.2	Werkwijze toetsing	9
3.3	Verstoringsvormen	10
4	Afbakening	11
4.1	Effecttypen	11
4.2	Relevante Natura 2000-gebieden	11
4.3	Habitattypen/aangewezen soorten	12
4.4	Natura 2000-gebied Westduinpark & Wapendal	13
4.4.1	Beschrijving	13
4.4.2	Kernopgaven en instandhoudingsdoelstellingen	14
5	Toetsing effecten Natura 2000	16
5.1	Algemeen	16
5.2	Westduinpark & Wapendal	17
5.2.1	Stikstofdepositie in Natura 2000-gebied Westduinpark & Wapendal	17
5.2.2	Andere verstoringen dan stikstof	31
6	Conclusies	33
6.1	Algemeen	33
6.2	Toetsing Natura 2000	33
6.3	Onderzoeksresultaten Natura 2000	33
6.4	Vergunning	33
7	Geraadpleegde bronnen	35
7.1	Literatuur	35
7.2	Internet	35

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In opdracht van Haag Atletiek heeft Ecoresult B.V. een Passende beoordeling uitgevoerd voor het plangebied genaamd: Clubgebouw Haag Atletiek, Laan van Poot, Den Haag. De aanleiding voor dit verzoek zijn de voorgenomen vernieuwing en modernisering van het clubgebouw binnen het plangebied (zie verder paragraaf 2.3.). Deze voorgenomen ontwikkelingen kunnen schadelijke effecten hebben op beschermde natuurgebieden. Een vergunning op basis van wet- en regelgeving voor natuurgebieden kan hierdoor noodzakelijk zijn.

Bij de sloop, bouw en het gebruik van de bebouwing komt stikstof vrij, wat leidt tot een verhoging van de stikstofdepositie in verschillende Natura 2000-gebieden. Omdat negatieve effecten op Natura 2000-gebieden daardoor op voorhand niet uit te sluiten zijn, moet er een passende beoordeling worden opgesteld.

In het kader van deze ontwikkeling is een AERIUS-berekening uitgevoerd voor zowel de aanlegfase¹ als de gebruiksfase². Dit middels een projectberekening van de realisatiefase in 2026 en een berekening van de beoogde situatie in 2027. Daarnaast is in beide Aerijs-berekeningen in beeld gebracht wat de depositie is in de oorspronkelijke situatie (referentiesituatie), gemeten in 2025. Uit de berekeningen blijkt een toename in stikstofdepositie in zowel de aanleg- als gebruiksfase van hoger dan 0,00 mol N/ha/j op het nabijgelegen Natura 2000-gebied: Westduinpark & Wapendal. Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat wanneer de stikstofdeposities van het project worden vergeleken met de referentiesituatie, er sprake is van een afname van 68% in de aanlegfase en van 83% in de gebruiksfase.

Vanwege deze berekende toename in stikstofdepositie is het uitvoeren van een Passende beoordeling noodzakelijk omtrent de werkzaamheden. Daarnaast wordt een beoordeling gedaan van overige negatieve effecten op instandhoudingsdoelstellingen, anders dan gerelateerd aan stikstofgevoelige habitats. Voorliggende Passende beoordeling zoomt in op de (mogelijke) effecten vanwege de bepaalde toename in stikstofdepositie op dit Natura 2000-gebied en vanwege de overige effecten en op welke wijze gehandeld dient te worden.

1.2 Doel

Door middel van een bronnenonderzoek en een veldonderzoek beoordeeld of een project, plan of activiteit de natuurlijke kenmerken van een Natura 2000-gebied niet wordt aangetast door stikstofdepositie. Hiertoe wordt onderzocht of de geplande werkzaamheden kunnen leiden tot een (significant) negatief effect op instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden.

1.3 Leeswijzer

In deze rapportage wordt allereerst het kader beschreven waaraan getoetst wordt. Vervolgens wordt het plangebied en de geplande activiteiten beschreven. Hierna worden de voor het plangebied relevante Natura 2000-gebieden en beschermde soorten beschreven en beoordeeld. In de conclusie worden de resultaten van dit onderzoek samengevat en wordt (indien van toepassing) geadviseerd welke stappen noodzakelijk is. Afgesloten wordt met een bronvermelding.

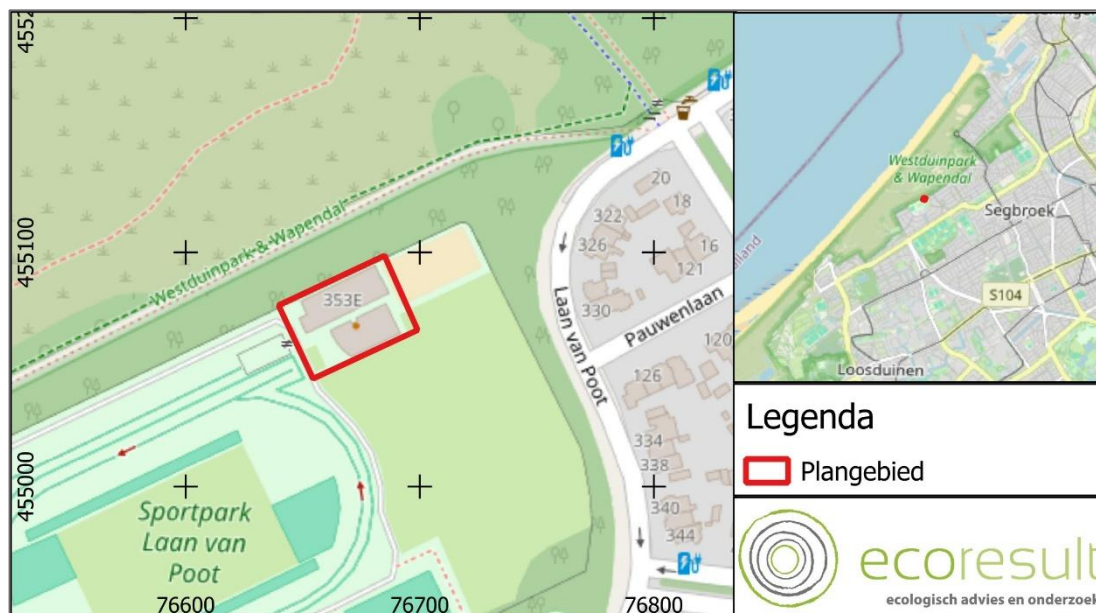
¹ 2250339 - AERIUS bijlage Realisatiefase_V1.0_17-11-2025

² 2250339 - AERIUS bijlage Gebruiksfase_V1.0_17-11-2025

2 Beschrijving project en projectgebied

2.1 Algemeen

Het plangebied voor deze passende beoordeling omvat twee gebouwen op het terrein van Haag Atletiek aan de Laan van Poot, te Den Haag, gemeente Den Haag, provincie Zuid-Holland (Figuur 1).

Figuur 1: Ligging van plangebied (rode omlijning) voor deze quickscan. Voor regionale ligging van het plangebied, zie kaartinset rechtsboven. Kaartbron: OpenStreetMap.

2.2 Beschrijving

Het plangebied bestaat uit de huisvesting van Haag Atletiek aan de Laan van Poot, en bestaat uit twee losstaande gebouwen. Dit betreffen een eenlaags clubgebouw en een eenlaags kleedgebouw die door een smalle tussenruimte van elkaar worden gescheiden. Zie Figuur 2. In de huidige situatie zorgt het gebruik van de bebouwing voor een depositie van 0.59 mol/ha/jaar op Natura 2000-gebied Westduinpark & Wapendal. Dit als gevolg van verkeer en gebruik van gasgestookte verwarming.

2.2.1 Clubgebouw

De buitengevel van het clubgebouw (bouwjaar 1996) bestaat uit houten rabatdelen. Deze rabatdelen wijken plaatselijk enkele millimeters. Achter deze rabatdelen is een isolatiepakket aanwezig. Tussen het isolatie en de rabatdelen is een spleetvormige ruimte aanwezig. In het clubgebouw zijn voorzieningen aanwezig, waaronder de kantine, bar, vergaderruimtes, keuken en toiletruimtes. Het clubgebouw heeft een plat dak, belegd met zonnepanelen. Aan de westzijde is een overdekt verhoogd terras aanwezig. Rondom het terras is verharding aanwezig in de vorm van betontegels. Daaromheen ligt gazon.

2.2.2 Kleedgebouw

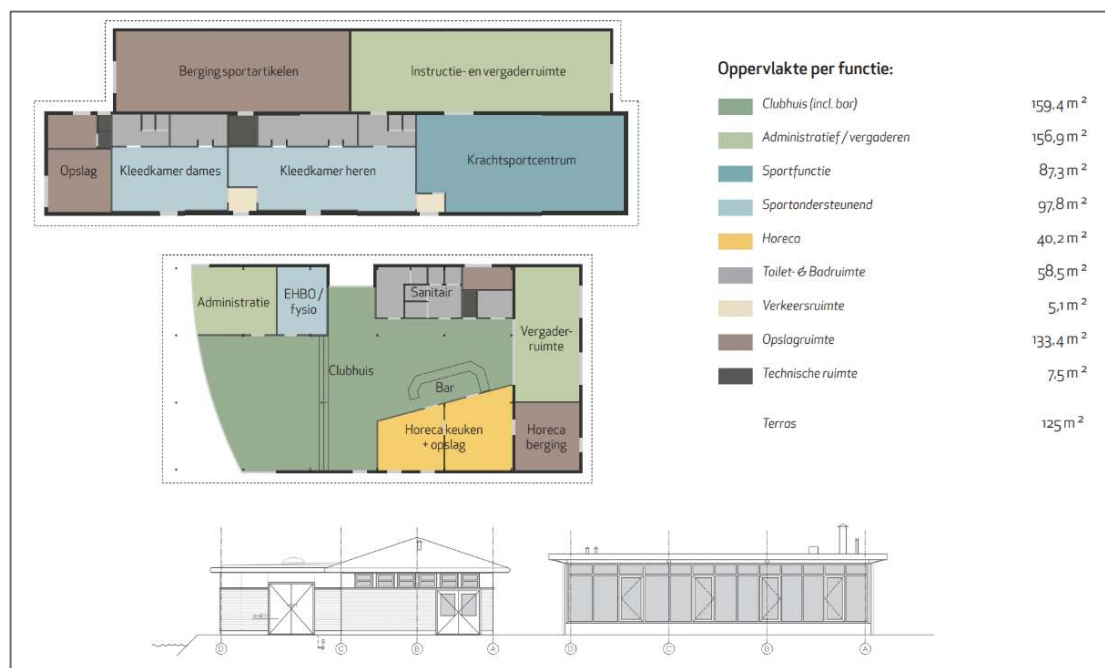
Het kleedgebouw is opgetrokken uit baksteen. De westzijde is ouder (bouwjaar 1939), aan de oostzijde is een latere aanbouw aanwezig. Er is een luchtpouw aanwezig maar deze is niet

toegankelijk, behalve bij de latere aanbouw (1983), hier zijn op maaiveldhoogte enkele open stootvoegen aanwezig. In de gevels en in de aansluiting met de gevels zijn openingen afwezig. Aan de noordzijde is een houten aanbouw, welke wordt gebruikt als opslag. De daken zijn belegd met bitumen.

In de dakrand van de houten aanbouw zitten een latje los, hier is sprake van veel vochtinwerking, rottend hout is zichtbaar.

2.2.3 Buitenruimte

Tussen beide gebouwen is een verharde tussenruimte. Aan de noordzijde ligt een met kroos bedekte sloot dat het sportpark scheidt van het Westduinpark. Het terrein direct rondom de bebouwing is verhard, behalve tussen de sloot en de opslagruimte, deze oever is onverhard.

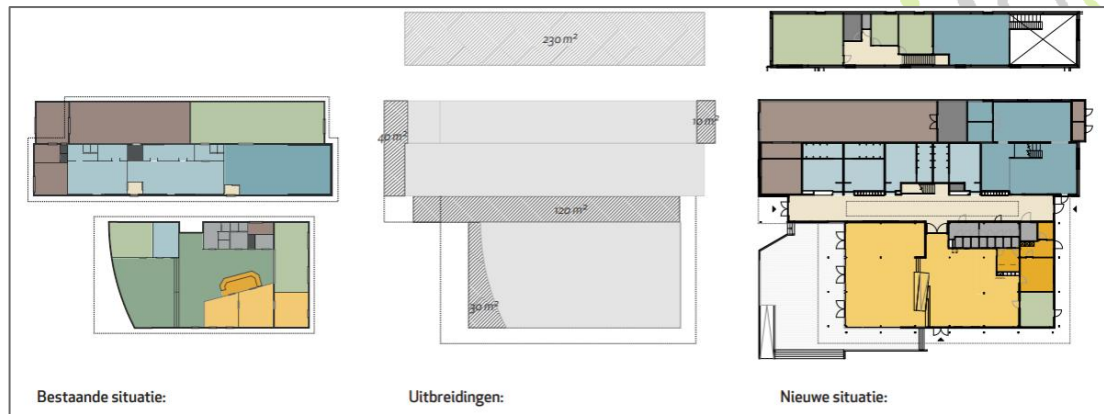
Figuur 2: Huidige situatie clubgebouw en kleedgebouw. Bron: Braaksma & Roos, 2025.

2.3 Voorgenomen ontwikkelingen

Het clubhuis wordt gemoderniseerd en vernieuwd. Dit houdt in ieder geval in:

- Moderniseren van het clubhuis. Het bouwdeel wordt heringedeeld met de focus op het vergroten van de "sociale" ruimte en de verbeterde functionaliteit van de bar en de keuken.
- Realiseren van vervangende nieuwbouw van het kleedgebouw. Het bouwrijp maken van het plangebied. Hierdoor worden voorzieningen en faciliteiten als krachtsportcentrum, kleedkamers, materialenopslag en administratieve functies geoptimaliseerd.
- Herinrichten buitenruimte, waardoor terras en buitenruimte beter op elkaar aansluiten.
- Uitbreiden van de fietsenstalling achter de tribune.

Hiermee wordt de NVO ruimte van 830 m² vergroot naar 1260 m². Zie ook Figuur 3

Figuur 3: Aanpassingen van bestaande situatie naar nieuwe situatie. Bron: opdrachtgever.

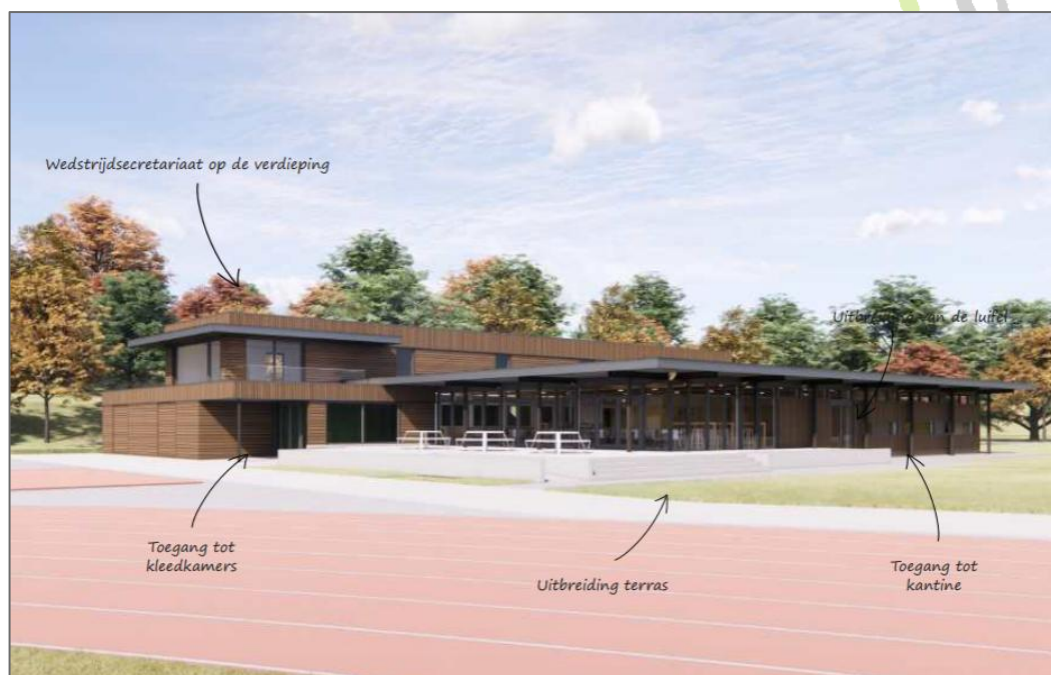
2.3.1 Aanlegfase

Voor de realisatie(aanleg)fase is uitgegaan van een bouwtijd van 9 maanden. In de sloopfase wordt gebruik gemaakt van een rupskraan. In de bouwfase wordt gebruik gemaakt van een elektrische graafmachine, mobiele kraan, trilplaat en minigraver (elektrisch) en van een betonpomp en een mobiele kraan. Daarnaast wordt uitgegaan van bouwverkeer en gebruiksverkeer tijdens de aanlegfase. In de aanlegfase is sprake van een stikstofdepositie van maximaal 0.19 mol/ha/jaar op Natura 2000-gebied Westduinpark & Wapendal. Dit als gevolg van verkeer en gebruik van machines.

2.3.2 Gebruiksfase

Na de bouw wordt het pand niet langer verwarmd wordt d.m.v. een gasgestookte installatie, maar door een warmtepomp. Het gebruik zal niet wijzigen. Hierdoor zijn voor de gebruiksfase enkel de verkeersbewegingen relevant. In de gebruiksfase is sprake van een stikstofdepositie van maximaal 0.19 mol/ha/jaar op Natura 2000-gebied Westduinpark & Wapendal. Dit als gevolg van verkeer en gebruik van machines.

De ontwerptekening van dit project is te vinden in Figuur 4.

Figuur 4: Ontwerptekening van de nieuwe inrichting van het plangebied. Bron: Opdrachtgever.

2.3.3 Werkplanning, werktijden en realisatieperiode

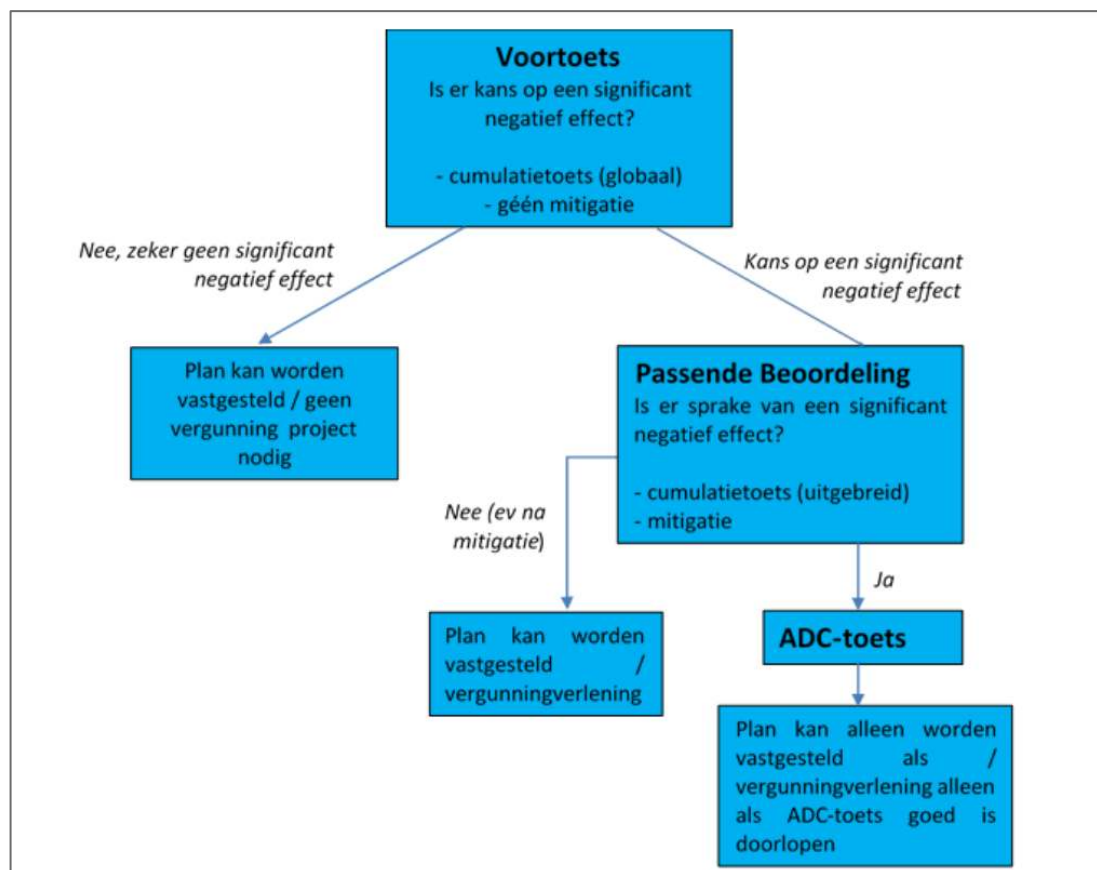
Voor de realisatie(aanleg)fase is uitgegaan van een bouwtijd van 9 maanden. Uitgegaan wordt van start van de werkzaamheden najaar 2026.

3 Toelichting toetsingskader

3.1 Toetsingskader

Per januari 2024 is de Omgevingswet (Ow) van kracht. De Ow heeft onder meer als doel het beschermen van Natura 2000- gebieden (Vogel- en Habitatrichtlijn). Projecten of handelingen die negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van aangewezen soorten en habitats binnen deze beschermde gebieden kunnen hebben, zijn in beginsel niet toegestaan. Deze worden gedefinieerd in art. 1.1 Ow als Natura 2000-activiteit: “activiteit, inhoudende het realiseren van een project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied”.

Voor Natura 2000-gebieden geldt een toetsing in het kader van artikel 5.1 lid 1 sub e, waarin het verboden is een Natura 2000-activiteit te verrichten zonder omgevingsvergunning. In deze voortoets wordt gekeken of er door de ontwikkeling en het toekomstige gebruik kans is op een significant negatief effect. Bij de toetsing geldt onderstaand stappenplan (Figuur 5).

Figuur 5: Stappenplan effectbeoordeling Natura 2000. Er is een kans op een significant negatief effect.

3.2 Werkwijze toetsing

Voorliggende rapportage dient duidelijkheid te geven of projectgebonden toenames aan stikstofdepositie significante gevolgen kunnen hebben voor de instandhoudingsdoelstellingen van

stikstofgevoelige habitattypen en/of kwalificerende soorten in Natura 2000-gebieden. Deze beoordeling is uitgevoerd aan de hand van de volgende vragen:

- Wat is de kritische depositiewaarde (KDW) van het habitatype/leefgebied?
- Wat is de maximale achtergronddepositie op het habitatype/leefgebied?
- Wat is de gemiddelde huidige depositie binnen de invloed van dit project?
- Hoe groot is de maximale toename aan stikstofdepositie als gevolg van het project?
- Hoe groot is de maximale relevante toename aan stikstofdepositie als gevolg van het project?
- Wat is de huidige kwaliteit van het habitatype/leefgebied met een relevante toename aan stikstofdepositie?
- Vormt stikstofdepositie een knelpunt voor het halen van instandhoudingsdoelstellingen?
- Staat de berekende toename aan stikstofdepositie de realisatie van de instandhoudingsdoelen in de weg?

Conform de Omgevingswet dient beoordeeld te worden of een project zelfstandig of in combinatie met andere plannen of projecten tot significante effecten kan leiden op instandhoudingsdoelen van een Natura 2000-gebied. Met deze cumulatietoets heeft de wetgever gepoogd te voorkomen dat vele plannen en projecten met een klein effect, samen tot significante gevolgen kunnen leiden. Plannen en projecten die in het geheel geen effect hebben, kunnen ook niet in combinatie tot andere plannen of projecten tot significante gevolgen leiden. Indien uit de AERIUS berekening blijkt dat het plan of project niet leidt tot een toename aan stikstofdepositie, is een verdere cumulatieve beoordeling dus niet nodig.

Significant negatief effect

In de wet- en regelgeving omtrent Natura 2000-gebieden is sprake van een significant negatief effect, wanneer als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort dan wel kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling.

3.3 Verstoringvormen

Uit de AERIUS-berekening blijkt dat als gevolg van het gehele project, zowel tijdens de aanleg- als gebruiksfase, sprake is van een geringe toename van stikstofdepositie op twee nabijgelegen Natura 2000-gebieden. Deze toename bedraagt maximaal 0,19 mol N/ha/jaar tijdens de aanlegfase en maximaal 0,10 mol N/ha/jaar tijdens de gebruiksfase. In deze Passende beoordeling wordt beoordeeld of het project de natuurlijke kenmerken van het gebied al dan niet zal aantasten. Daarbij wordt volledigheidshalve opgemerkt dat wanneer de stikstofdeposities van het project worden vergeleken met de referentiesituatie, geen sprake is van een toename, maar van een afname.

Negatieve effecten als gevolg van andere verstoringvormen dan stikstofdepositie (zoals geluid, trillingen, verlichting, mechanische effecten of menselijke aanwezigheid) zijn niet uitgesloten. Het plangebied grenst direct aan het Natura 2000-gebied Westduinpark & Wapendal.

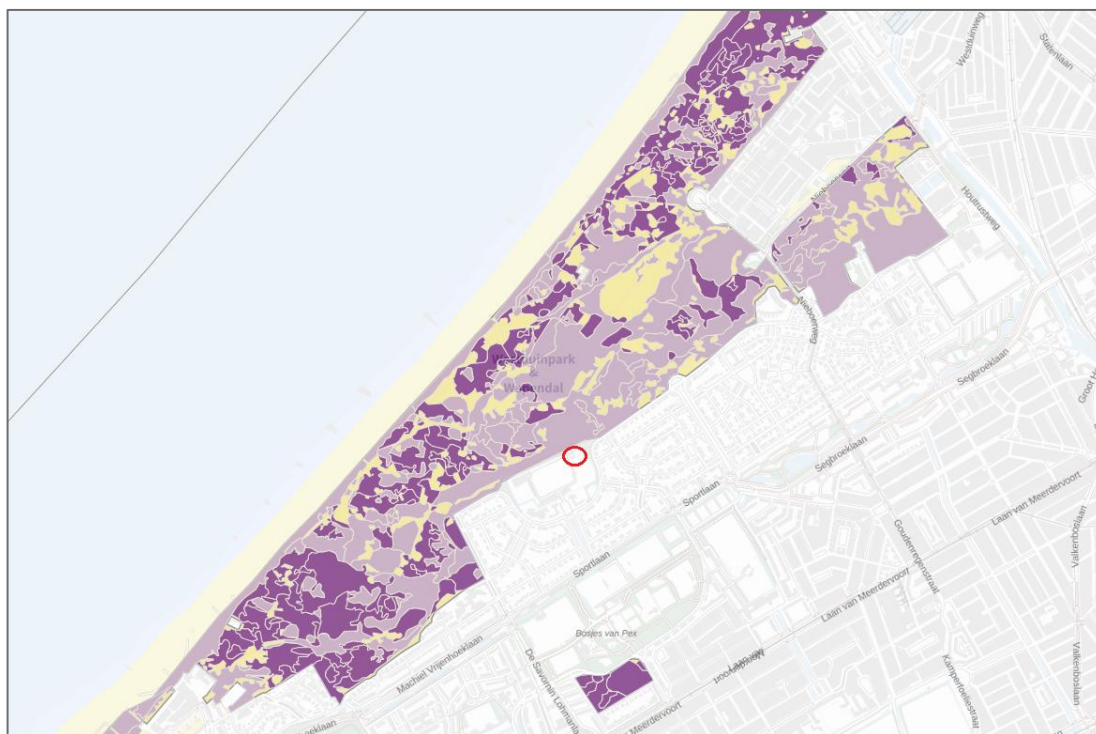
4 Afbakening

4.1 Effecttypen

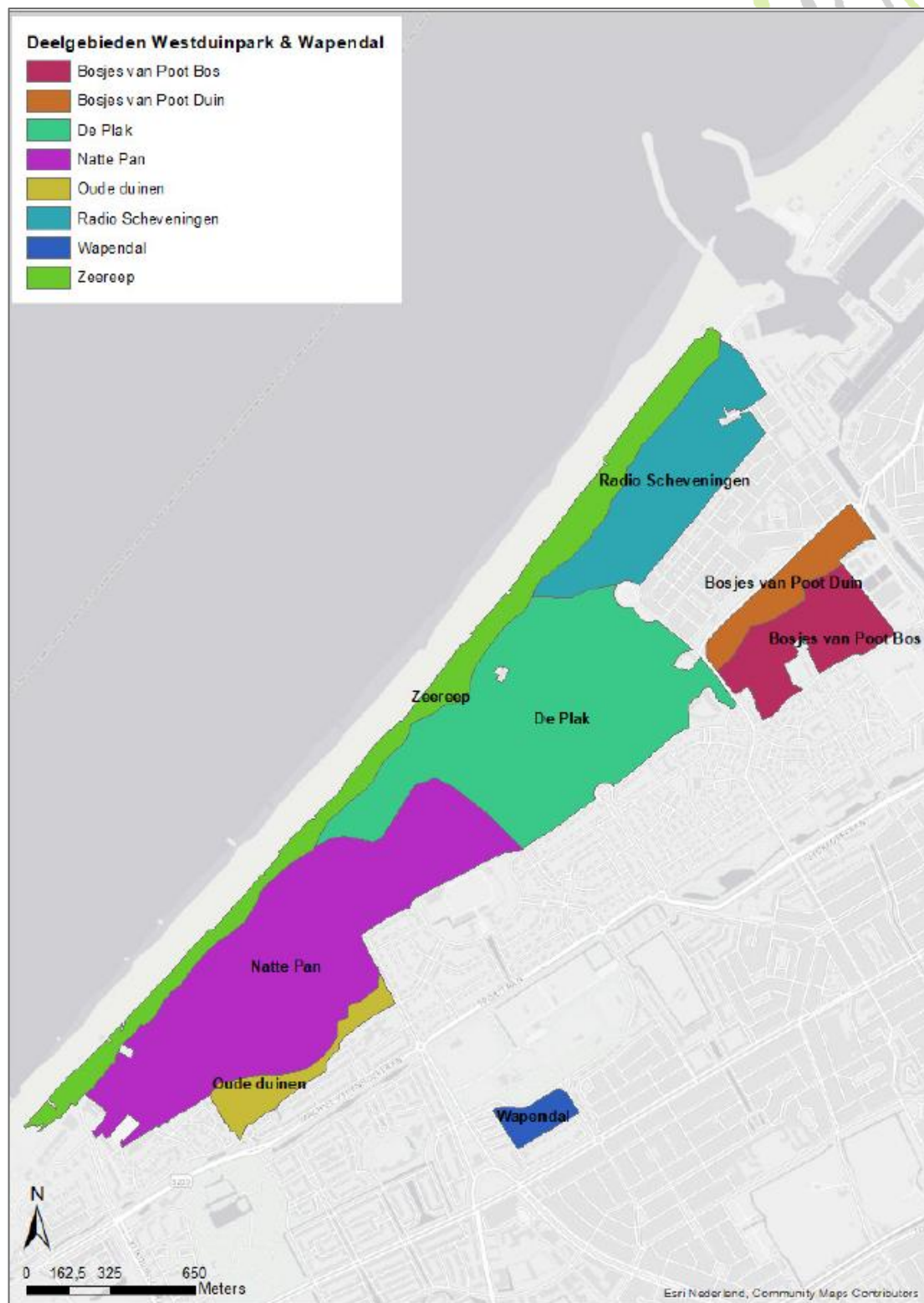
De werkzaamheden in de aanlegfase en het toekomstig gebruik zullen leiden tot emissies van met name stikstofoxiden (NO_x), welke vrijkomen uit de verbrandingsmotoren van werktuigen en voertuigen. Deze emissies leiden tot een al dan niet tijdelijke toename van stikstofdepositie groter dan 0,00 mol N/ha/jaar op stikstofgevoelige habitattypen en/of leefgebieden in nabijgelegen Natura 2000-gebieden. Deze depositie kan in deze natuurgebieden zowel tot vermessing als verzuring leiden, ook al zijn de werkzaamheden tijdelijk van aard (alleen tijdens de aanlegfase). Binnen deze Passende beoordeling zal voor de het Natura 2000-gebied Westduinpark & Wapendal (het enige gebied waar depositie aanwezig blijkt uit de Aeries berekening) worden getoetst of de vermessing en/of verzuring kan leiden tot een aantasting van wezenlijke kenmerken en waarden van deze gebieden.

4.2 Relevante Natura 2000-gebieden

Op basis van de uitgevoerde AERIUS-berekening is gebleken dat in één Natura 2000-gebied met stikstofgevoelige habitattypen en/of leefgebieden, sprake is van een toename groter dan 0,00 mol N/ha/j op de betreffende habitattypen en/of leefgebieden vanwege de geplande werkzaamheden en het toekomstige gebruik. Dit betreffen het Natura 2000-gebied Westduinpark & Wapendal. Zie Fout! Verwijzingsbron niet gevonden..

Figuur 6: Plangebied (rood omcirkeld) en het nabijgelegen Natura 2000-gebied Westduinpark & Wapendal (geel en diverse paarstinten (welke de stikstofgevoelige habitatten weergeven. Bron: AERIUS calculator versie 2024.1.2.

Figuur 7: Deelgebieden in het Natura 2000-gebied Westduinpark & Wapendal. Bron: Natuurdoelanalyse, blz. 21.

4.3 Habitattypen/aangewezen soorten

In de Natura 2000-gebieden zijn alleen de habitattypen en/of leefgebieden relevant waar de Kritische Depositiewaarde (KDW) (bijna) wordt overschreden. Tevens zijn doelsoorten relevant die in deze stikstofgevoelige habitattypen en/of leefgebieden voorkomen. Het Natura 2000-gebied

Westduinpark & Wapendal is niet aangewezen voor Habitatrichtlijnsoorten en Vogelrichtlijnsoorten. Voor de gebieden waar sprake is van een stikstofbijdrage uit dit project, zijn de relevante instandhoudingsdoelstellingen bepaald op basis van beschikbare gegevens. De natuurdoelanalyses die recent per gebied zijn opgesteld vormen een belangrijke bron voor de huidige staat van instandhouding, trends en knelpunten. In de natuurdoelanalyses wordt de kwaliteit beschreven door de vegetatie, het voorkomen van typische soorten, abiotische randvoorwaarden en overige kenmerken van goede structuur en functie. Naast de natuurdoelanalyses (hierna: NDA) zijn ook overige relevante bronnen gebruikt.

4.4 Natura 2000-gebied Westduinpark & Wapendal

4.4.1 Beschrijving

Het plangebied grenst direct aan het Natura 2000-gebied Westduinpark & Wapendal (zie Figuur 8). Het Natura 2000-gebied Westduinpark & Wapendal heeft een oppervlak van circa 249 hectare en bestaat uit twee duingebieden tussen Kijkduin en Scheveningen in de gemeente Den Haag. Westduinpark betreft een reeks duinen (Jonge en Oude Duinen) met ruigten, graslanden, struwelen en binnenduinbos met karakteristieke flora. Wapendal betreft een duingebied, geheel omsloten door bebouwing in Scheveningen. Dit gebied bestaat uit Oud Duin met struikheivegetatie.

Het Westduinpark is in eerste instantie ontstaan door natuurlijke paraboliserende duinvorming. In de 20ste eeuw is in het noordelijk deel zand opgebracht uit de haven van Scheveningen in de lagere delen van het gebied en in de duinvalleien, waarna hier lokaal groenafval is gestort. Ook in de Bosjes van Poot is voedselrijke teelaarde, vermengd met afval opgebracht. In het gebied zijn tevens bomen aangeplant zoals dennen en loofhout, maar ook meerdere soorten cultivars. Daarnaast zijn exoten aangeplant zoals Japanse duizendknoop en rimpelroos. Na inrichting als stadspark in de jaren 30 zijn uitzichtduinen verhoogd en ingrepen gedaan om verstuiving tegen te gaan. In de Tweede Wereldoorlog zijn tal van bunkers en gangenstelsels aangelegd in het gebied. Aan de binnenduinrandzijde zijn diverse waterpartijen aangelegd. In 1990 is het Westduinpark aangewezen als natuurmonument. Rond 2010 heeft herinrichting plaatsgevonden, waarbij duinen de mogelijkheid kregen om meer te stuiven.

Meer landinwaarts ligt het Wapendal, een restant van een oude strandwal. Mede door begrazing met schapen, ontstond in dit gebied een duingrasland, duinheide en brem- en gaspeldoornstruweel. In het centrale laaggelegen gebied is een loofbosje ontstaan. Het Wapendal wordt momenteel geheel omsloten door bebouwing, en ligt fysiek gescheiden van het Westduinpark.

De delen van het gebied langs de zeereep staan onder invloed van de zee, verder landinwaarts neemt de dynamiek als gevolg van de wind (zoals verstuiving) af. In de Bosjes van Poot is de winddynamiek gering, in Wapendal zelfs afwezig. Dit geldt dus ook de verspreiding van zeezout. Het microklimaat wordt tevens bepaald door regen en bezonning.

In Westduinpark & Wapendal is de natuurlijke zonering van vegetatie sterk beïnvloed door de mens. In eerste instantie door het aanbrengen van veel zand en vuilstort en teelaarde en in tweede instantie door aanplant van bomen en struiken. In de Bosjes van Poot worden honden uitgelaten waardoor er onder meer verrijking van de bodem plaatsvindt. Hierdoor kunnen kenmerkende natuurlijke duinsoorten zich niet meer goed ontwikkelen.

-

- H2180C Duinbossen (binnenduinrand)

Habitattype ?	Habitatsubtype ?	Status doel ?	Oppervlakte ?	Kwaliteit ?	Relatieve bijdrage ?	Kernopgave ?
H2120 - Witte duinen		definitief	=	=	C	
H2130A* - Grijze duinen	kalkrijk	definitief	>	>	C	2.02,SG
H2130B* - Grijze duinen	kalkarm	definitief	=	=	C	2.02,SG
H2150* - Duinheiden met struikhei		definitief	=	=	C	2.03
H2160 - Duindoornstruwelen		definitief	= (<)	=	C	
H2180A - Duinbossen	droog	definitief	=	>	C	
H2180C - Duinbossen	binnenduinrand	definitief	= (<)	>	B1	

Figuur 9: Habitattypen waarvoor het Natura 2000-gebied Meijndel & Berkheide is aangewezen. Bron: [Westduinpark & Wapendal: Doelstelling | natura 2000](#)

5 Toetsing effecten Natura 2000

In dit hoofdstuk zal worden getoetst of significante gevolgen vanwege stikstofdepositie op basis van objectieve gegevens op voorhand kunnen worden uitgesloten. Voor de effectbeoordeling wordt gebruik gemaakt van beschikbare beheerplannen en natuurdoelanalyses. In 5.1 zal een generieke beoordeling worden gedaan voor de relevante instandhoudingsdoelstellingen. In de daaropvolgende paragrafen zal voor het Natura 2000-gebied per en doelstelling een locatiespecifieke beoordeling worden gedaan.

5.1 Algemeen

In het geval van dit project is sprake van een tijdelijke en een permanente depositie, waarbij tevens voor de meeste gebieden sprake is van kleine deposities (het betreft een stikstofdepositie van 0,02 tot 0,19 mol N/ha/j in de aanlegfase en van 0,02 tot 0,10 mol N/ha/j in de gebruiksfase). De huidige depositie vervalt door de werkzaamheden, per saldo is er derhalve er dus geen toename maar een afname van depositie ten opzichte van de huidige situatie (terwijl nog steeds depositie plaats vindt). Voor kleine, tijdelijke deposities (minder dan 1 mol N/ha/jaar) kan een aantal zaken worden benoemd die onderbouwen waarom deze natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden niet aantasten⁴.

Kleine, tijdelijke toenames in stikstofdepositie leiden niet tot schade aan planten

Planten kunnen directe schade krijgen door hoge concentraties van gasvormige stikstofverbindingen en hoge concentraties van ammonium in de bodem. In Nederland zijn echter dergelijke concentraties van schadelijke stikstofverbindingen zo laag dat directe effecten aan planten niet meer voorkomen. Aangenomen kan worden dat tijdelijke en kleine toenames in stikstofdepositie nooit kunnen leiden tot meetbare directe schade aan planten.

Kleine, tijdelijke toenames in stikstofdepositie leidt niet tot meetbare verandering in groeisnelheid en vegetatiesamenstelling

Ter illustratie, een toename in depositie van 0,01 mol N/ha/j betreft 0,14 gram N per hectare. De productie van natuurlijke habitattypen loopt uiteen tussen de 2000 en 6000 kg droge stof/ha/jaar⁵. Voor de productie van biomassa in natuurlijke habitattypen is gemiddeld 30-90 kg N/ha/jaar nodig, gebaseerd op het aandeel drooggewicht van een plant uit stikstof bestaat (variërend van 0,5%-5%)⁶. Naast atmosferische depositie bestaat de totale aanvoer van stikstof ook uit andere wegen, zoals via grond- en oppervlaktewater, natuurlijke bemesting en mineralisatie van organisch materiaal. De voor dit project berekende extra depositie van max. 0,19 mol N/ha/j komt overeen met 0,02% van de jaarlijks benodigde hoeveelheid stikstof voor natuurlijke habitats. Grofweg gaat het om ongeveer 0,1-0,3 kg extra droog plantaardig materiaal per hectare per jaar. Dat is per hectare (10.000 m²), dus gemiddeld slechts enkele honderdsten van een gram per vierkante meter.

Dit aandeel is zo klein (ook wanneer de atmosferische depositie volledig ten gunste van de vegetatie zal worden benut), dat dit niet zal leiden tot meetbare veranderingen in de groeisnelheid van individuele planten, en daarmee ook niet tot veranderingen in de verhouding van individuele soorten in de vegetatie. Hieruit volgt dat een dergelijke extreem kleine depositietoename de kwaliteit van habitattypen niet meetbaar kan aantasten.

⁴ Kos et al. 2024

⁵ [redacted] et al., 2006

⁶ <https://nutrinorm.nl/bemesting/waarom-heeft-een-plant-stikstof-nodig/>

Kleine, tijdelijke toenames in stikstofdepositie vormen een verwaarloosbare bijdrage aan de totale depositie

De achtergronddeposities kunnen van jaar tot jaar verschillen, bijvoorbeeld door verschillen in temperatuur, windrichting en neerslag. De variatie die per jaar optreedt kan oplopen tot ca. 10%, dus in ordegrrootte van 70 tot 400 mol N/ha/jaar. Een kleine, tijdelijke depositie van 0,19 mol N/ha/jaar is daarom zeer gering, zeker gezien de onnauwkeurigheid van hoe de achtergronddeposities worden vastgesteld en de fluctuaties binnen de achtergronddepositie. Een tijdelijke toename van 0,2 mol N/ha kan worden gezien als 0,01% van de achtergronddepositie.

Tenslotte is er ook al jaren sprake van een afname van de jaarlijkse totale stikstofdepositie in Nederland. Voor een geringe tijdelijke toename van 0,2 mol N/ha en bij een jaarlijkse gemiddelde afname van 30 mol N/ha/j, is sprake van een vertraging van 1 dag voordat de stikstofdepositie weer terug is op de afnemende trend van voor de tijdelijke toename.

Deze elementen laten zien dat meetbare aantasting van natuurwaarden in Natura 2000-gebieden door kleine, tijdelijke toenames in stikstofdepositie van max. 0,19 mol/ha/jaar zijn uitgesloten. In onderstaande paragrafen zullen per gebied de habitattypen en habitatsoorten worden behandeld en met behulp van aanvullende gegevens de effecten worden beoordeeld.

5.2 Westduinpark & Wapendal

Tijdens de realisatiefase is een toename in stikstofdepositie groter dan 0,00 mol N/ha/j berekend op 70,88 ha stikstofgevoelig habitat of leefgebied in het Natura 2000-gebied Westduinpark & Wapendal berekend. De realisatiefase duurt 9 maanden, zodat de toename geldt voor maximaal 1 jaar. Het grootste oppervlak waarop een toename in de aanlegfase is berekend, betreft het habitatype H2180C-Duinbossen (binnenduinrand).

Tijdens de gebruiksfase is een toename in stikstofdepositie groter dan 0,00 mol N/ha/j berekend op 485,69 ha stikstofgevoelig habitat of leefgebied in het Natura 2000-gebied Meijendel & Berkheide en in het Natura 2000-gebied Westduinpark & Wapendal berekend. Het grootste oppervlak waarop een toename in de gebruiksfase is berekend, betreft het habitatype H2180Ao-Duinbossen (droog), overig.

5.2.1 Stikstofdepositie in Natura 2000-gebied Westduinpark & Wapendal

In de huidige gebruikssituatie is er een stikstofdepositie berekend van 0,03 – 0,59 mol/ha/jr berekend. Zie voor de depositieverdeling **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden..**

Voor de aanlegfase is een toename in stikstofdepositie berekend van 0,02 tot 0,19 mol N/ha/j op alle in Tabel 2 opgenomen habitattypen. Zie voor de depositieverdeling Tabel 2.

Voor de beoogde gebruiksfase is een toename in stikstofdepositie berekend van 0,02 tot 0,10 mol N/ha/j op alle in Tabel 3 opgenomen habitattypen. Zie voor de depositieverdeling Tabel 3. Zie voor de ligging van de locaties waar sprake is van toename van stikstofdepositie als gevolg van het project Figuur 10.

Tabel 1: Overzicht van de habitattypen binnen Westduinpark & Wapendal waar in de huidige gebruikssituatie een toename in stikstofdepositie >0,00 mol N/ha/j is berekend. Bron: Aerius, 2025

Habitatcode	Habitatype	KDW (mol/ha/jr)	Achtergronddepositie (gemiddeld; mol/ha/jaar)	Berekend aanleg (ha)	Hoogste bijdrage aanleg (mol/ha/jr)
H2180C	Duinbossen (binnenduinrand)	1.786	1.300 - 1.600	1.786	0,59
H2160	Duindoornstruwelen	2.000	600 - 1.500	2.000	0,59
H2130A	Grijze duinen (kalkrijk)	1.071	600 - 1.500	1.071	0,59
H2130B	Grijze duinen (kalkarm)	929	700 - 1.200	929	0,04
H2120	Witte duinen	1.429	600 - 1.500	1.429	0,04
H2180A	Duinbossen (droog), berken-eikenbos	1.071	1.200 - 2.000	1.071	0,03
H2150	Duinheiden met struikhei	857	1.300 - 1.600	857	0,02
H2180Ao	Duinbossen (droog), overig	1.071	1.200 - 2.000	1.071	0,03

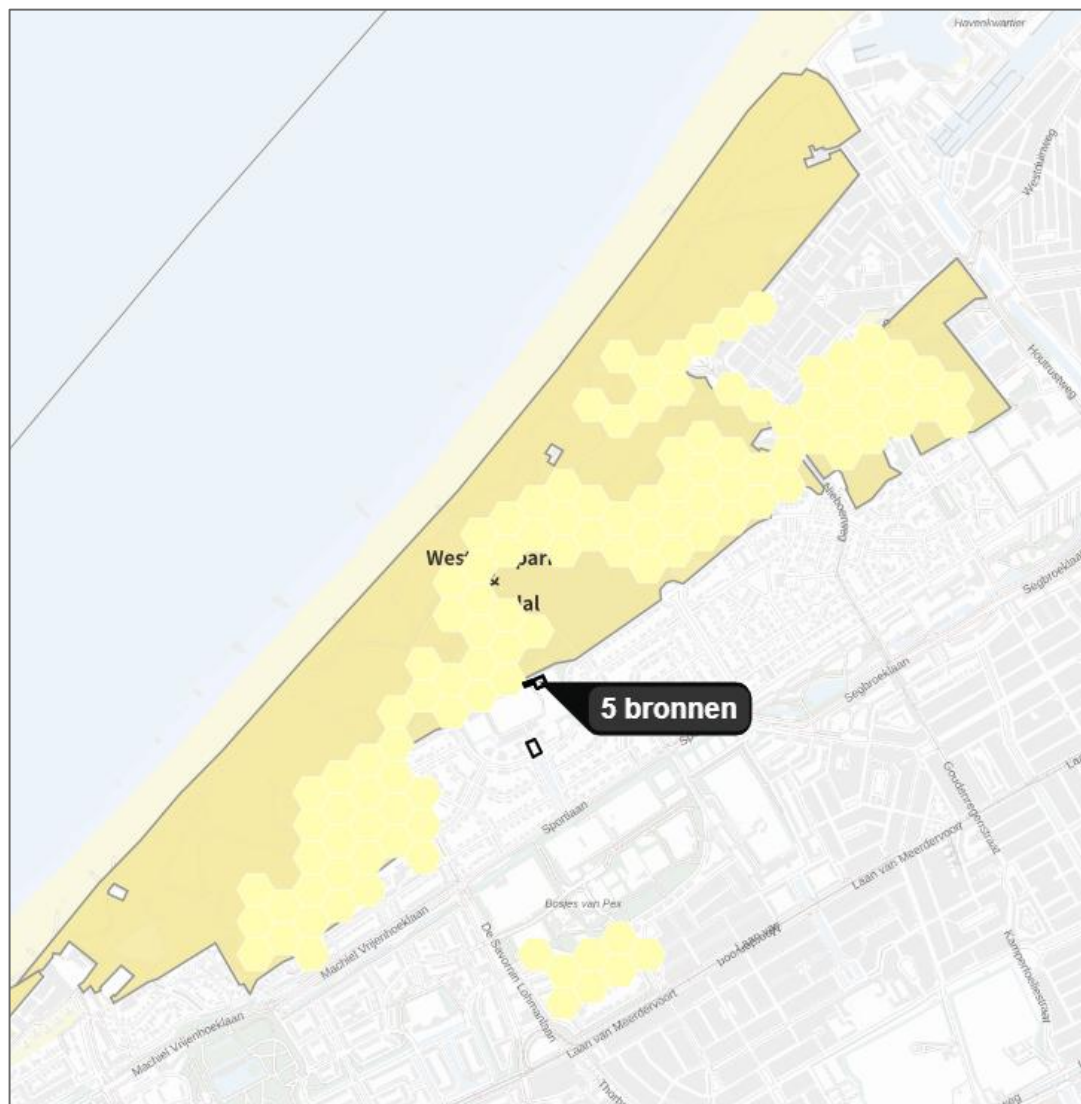
Tabel 2: Overzicht van de habitattypen binnen Westduinpark & Wapendal waar in de aanlegfase een toename in stikstofdepositie >0,00 mol N/ha/j is berekend. Bron: Aerius, 2025

Habitatcode	Habitatype	KDW (mol/ha/jr)	Achtergronddepositie (gemiddeld; mol/ha/jaar)	Berekend aanleg (ha)	Hoogste bijdrage aanleg (mol/ha/jr)	Verskil met bestaande depositie
H2180C	Duinbossen (binnenduinrand)	1.786	1.300 - 1.600	43,28	0,19	-0.40
H2160	Duindoornstruwelen	2.000	600 - 1.500	12,01	0,19	-0.40
H2130A	Grijze duinen (kalkrijk)	1.071	600 - 1.500	8,85	0,19	-0.40
H2130B	Grijze duinen (kalkarm)	929	700 - 1.200	3,79	0,03	-0.01
H2120	Witte duinen	1.429	600 - 1.500	0,38	0,03	-0.01
H2180A	Duinbossen (droog), berken-eikenbos	1.071	1.200 - 2.000	0,93	0,02	-0.01
H2150	Duinheiden met struikhei	857	1.300 - 1.600	0,56	0,02	0
H2180Ao	Duinbossen (droog), overig	1.071	1.200 - 2.000	0,39	0,02	-0.01

Tabel 3: Overzicht van de habitattypen binnen Westduinpark & Wapendal waar in de beoogde gebruikssituatie een toename in stikstofdepositie >0,00 mol N/ha/j is berekend. Bron: Aerius, 2025.

Habitatcode	Habitatype	KDW (mol/ha/jr)	Achtergronddepositie (gemiddeld; mol/ha/jaar)	Berekend beoogd (ha)	Hoogste bijdrage beoogd (mol/ha/jr)	Verskil met bestaande depositie
H2180C	Duinbossen (binnenduinrand)	1.786	1.300 - 1.600	35,69	0,10	-0.49
H2160	Duindoornstruwelen	2.000	600 - 1.500	9,03	0,10	-0.49
H2130A	Grijze duinen (kalkrijk)	1.071	600 - 1.500	7,94	0,10	-0.49
H2130B	Grijze duinen (kalkarm)	929	700 - 1.200	3,03	0,02	-0.02
H2120	Witte duinen	1.429	600 - 1.500	0,24	0,02	-0.02

H2180A	Duinbossen (droog), berken-eikenbos	1.071	1.200 - 2.000	0,86	0,02	-0.01
H2150	Duinheiden met struikhei	857	1.300 - 1.600	0,56	0,02	0
H2180Ao	Duinbossen (droog), overig	1.071	1.200 - 2.000	0,39	0,02	-0.01

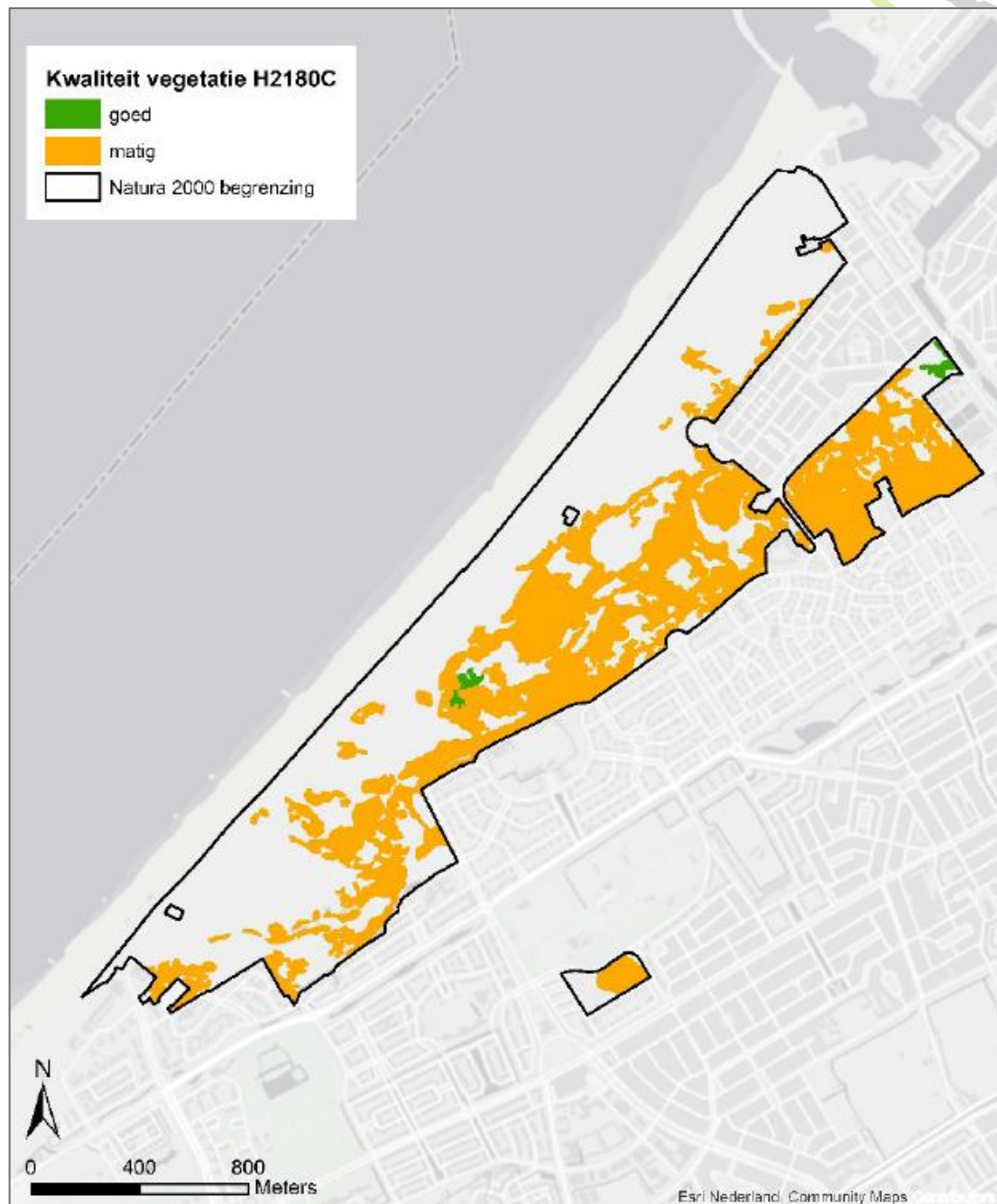
Figuur 10: Hexagonen (geel) waar binnen Meijndel & Berkheide een toename in stikstofdepositie ($>0,00$ mol N/ha/j) is berekend vanwege de aanlegfase. Bron: Aerius 2025

5.2.1.1 H2180C Duinbossen (binnenduinrand)

De huidige gebruiksfase kent een depositie van 0.59 mol N/ha/jaar. De depositie bij dit habitatype in de aanlegfase is 0.19 mol N/ha/jaar en bij de beoogde gebruiksfase 0.10 mol N/ha/jaar. Per saldo is er een afname berekend van circa 80%.

De KDW van het habitatype H2180C is lager dan de totale depositie. De nieuwe depositie betreft een procentuele bijdrage van 0.0001% van de overbelasting van het habitatype). In dit habitatype is in de huidige situatie sprake van een forse overbelasting (de hoogste belasting bedraagt $2.125,33$ mol N/ha/j). De stikstofdepositie leidt hier tot verdere verzuring. Veel boom- en struiksoorten in duinbossen zijn in staat om kalk uit de ondergrond weer beschikbaar te maken voor de vegetatie,

en gaan daarmee verzuring tegen. Weliswaar is er sprake van een voorziene afname over langere periode, maar tot 2030 wordt nog een overbelasting voorzien van 34% van het totale areaal⁷

Figuur 11: Kwaliteit vegetatie Duinbossen (binnenduinrand) in Westduinpark & Wapendal. Bron: Natuurdoelanalyse, blz. 90.

Het merendeel van het beheertype aan de landzijde van het Natura 2000-gebied bestaat uit dit beheertype. De instandhoudingsdoelstelling voor dit habitatype is *Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit. Enige achteruitgang in oppervlakte ten gunste van habitatype grijze duinen (H2130) is toegestaan..* Het habitatype H2180C betreft natuurlijke of halfnatuurlijke oude duinbossen met een goed ontwikkelde structuur en soortensamenstelling. Het betreft luw gelegen valleien in het middenduin en Bosjes van Poot met een diepe grondwaterstand en kalkrijk zand, alsook komt

⁷ [Gebiedssamenvatting](#)

het type voor in laag duin met kalkrijk zand, gelegen in de luwte van Duindorp, waardoor winddynamiek laag is.

Het merendeel van de bossen in Westduinpark & Wapendal is begin 20ste eeuw ingericht ten einde het stuiven van het duinzand tegen te gaan, later is bos en duinstruweel aangeplant. Hoewel de kwaliteit van de bossen deels is toegenomen (met name het gevolg van de natuurlijke veroudering van het bos) is de kwaliteit van het habitattype matig, wat voornamelijk wordt bepaald door de aanwezigheid van de andere vegetatietypen (rompgemeenschap met fluitenkruid en rompgemeenschap met brandnetel), mede veroorzaakt door de aanwezigheid van exoten (waaronder Amerikaanse vogelkers, hemelboom, esdoorn) en het gebruik van de Bosjes van Poot als hondenlosloopgebied (één hondendrol bevat gemiddeld 4 gram stikstof, gelijk aan 0.16 mol⁸). Als gevolg van deze factoren worden de instandhoudingsdoelstellingen hier niet gehaald⁹. De toename van de stikstofdepositie in het Natura 2000-gebied Westduinpark & Wapendal met 0.0001% van de totale overbelasting leidt, gezien de grotere belasting door aanwezigheid van andere vegetatietypen, exoten en intensief gebruik door omwonenden, draagt niet significant bij aan de verslechtering van het gebied.

De zeer geringe toename leidt niet tot meetbare veranderingen in het nutriëntenaanbod voor dit habitattype, en biomassaproductie van de vegetatie. Er zal daarom geen verandering optreden van de structuur en samenstelling van het habitattype als gevolg van de toename in stikstofdepositie. Hiermee zijn er geen veranderingen te verwachten in de samenstelling van typische soorten, structuur en functie in het gebied. Indien de projectbijdrage afwezig zou zijn, zou door de overige knelpunten het doel nog onder druk staan. Significante negatieve gevolgen als gevolg van de stikstofdepositie zijn hierdoor voor Westduinpark & Wapendal op voorhand uit te sluiten.

Wanneer de vereniging gedurende één dag een werkdag organiseert om exoten te verwijderen uit het Natura 2000-gebied, worden gedurende deze dag veel van deze soorten uit het gebied verwijderd en daarmee ook biomassa verwijderd. Hiermee wordt de tijdelijke depositie volledig teniet gedaan.

⁸ [Nutrient fertilization by dogs in peri-urban ecosystems - De Frenne - 2022 - Ecological Solutions and Evidence - Wiley Online Library](#)

⁹ Natuurdoelanalyse Westduinpark & Wapendal

Figuur 12: Loslopende honden in de Bosjes van Poot, habitatype Duinbossen (binnenduinrand). Foto: [redacted] Ecoresult B.V.

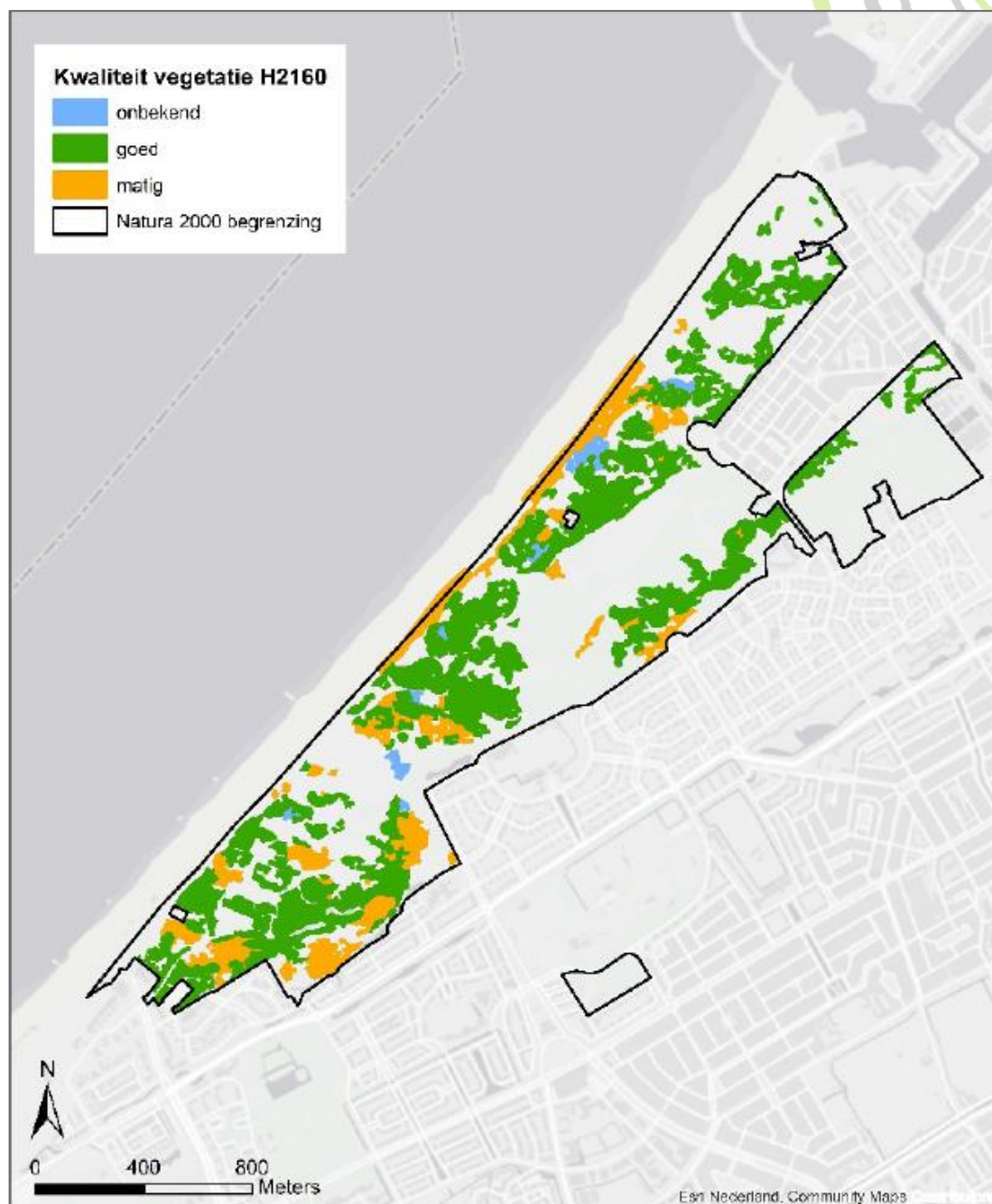
5.2.1.2 H2160 Duindoornstruwelen

In totaal komt circa 38 hectare aan duindoornstruwelen voor. Het habitatype komt voor in het grootste deel van het duincomplex in het middenduin en bestaat uit kalkrijke duinen, een matige dynamiek de diepere grondwaterstanden. Daarnaast komt dit habitatype voor in luw gelegen valleien in het middenduin en Bosjes van Poot met een diepe grondwaterstand en kalkrijk zand.

De huidige gebruiksfase kent een depositie van 0.59 mol N/ha/jaar. De toename bij dit habitatype in de aanlegfase is 0.19 mol N/ha/jaar en bij de beoogde gebruiksfase 0.10 mol N/ha/jaar. Per saldo is er een afname berekend van circa 80%.

De KDW van dit habitatype is iets hoger dan de hoogste totale depositie voor dit habitatype. De hoogste totale depositie op dit habitatype bedraagt 1.975,39 mol/ha/jaar, hiermee is dit habitatype niet overbelast. Duindoorn is een stikstofbinder, en daarmee matig gevoelig voor stikstofdepositie. De instandhoudingsdoelstelling voor dit habitatype, door duindoorn gedomineerde duinen is *Behoud van de oppervlakte en de kwaliteit. Vermindering oppervlakte ten gunste van ander habitatype is toegestaan..* Het habitatype duindoornstruwelen is op basis van het beheerplan over voldoende oppervlakte aanwezig. Voorkomen moet worden dat het type zich uitbreidt ten koste van het habitatype grijze duinen (H2130). Om de kwaliteit te behouden moeten alle successiestadia in het gebied voorkomen, ook de jonge stadia die als matig ontwikkeld worden beoordeeld.

Het habitatype H2160 betreft door duindoorn gedomineerde duinen en vergelijkbare plaatsen elders in het kustgebied. Naast duindoorn kunnen ook andere struiken met hoge bedekkingen voorkomen zoals gewone vlier, wilde liguster en eenstijlige meidoorn. Egelandier en diverse zangvogels (waaronder nachtegaal) behoren tot de typische soorten. Kenmerk voor een goede structuur is de afwezigheid van exoten. In veel duindoornstruwelen is echter rimpelroos aanwezig, zie Figuur 14 en Figuur 15.

Figuur 13: Kwaliteit vegetatie Duindoornstruwelen in Westduinpark & Wapendal. Bron: Natuurdoelanalyse, blz. 79.

Figuur 14: Exoten als rimpelroos groeien tussen de duindoornstruwelen. Foto: [REDACTED] Ecoresult B.V.

Figuur 15: Exoten als rimpelroos groeien tussen de duindoornstruwelen. Foto: [REDACTED] Ecoresult B.V.

5.2.1.3 H2130A Grijze duinen (kalkrijk)

De huidige gebruiksfase kent een depositie van 0.59 mol N/ha/jaar. De depositie bij dit habitatype in de aanlegfase is 0.19 mol N/ha/jaar en bij de beoogde gebruiksfase 0.10 mol N/ha/jaar. Per saldo is er een afname berekend van 83%.

De KDW van het habitatype H2130A bedraagt 1.071 mol N/ha/jr lager is dan de gemiddelde achtergronddepositie. De hoogste totale depositie op dit habitatype bedraagt 1.551,00 mol/ha/jaar, hiermee is dit habitatype overbelast. Het habitatype is zeer gevoelig voor stikstofdepositie.

Grijze duinen zijn alle duingraslanden met een min of meer droge, gesloten gras-, mos- of korstmosmat, de ontwikkeling van dit habitatype verloopt door successie van embrionale duinen naar witte duinen. Het grootste deel van het areaal van dit habitatype bevindt zich in Radio Scheveningen, gevolgd door Natte Pan, De Plak en Zeereep. De kwaliteit is overwegend goed. Verspreid komen locaties met onbekende en matige kwaliteit voor.

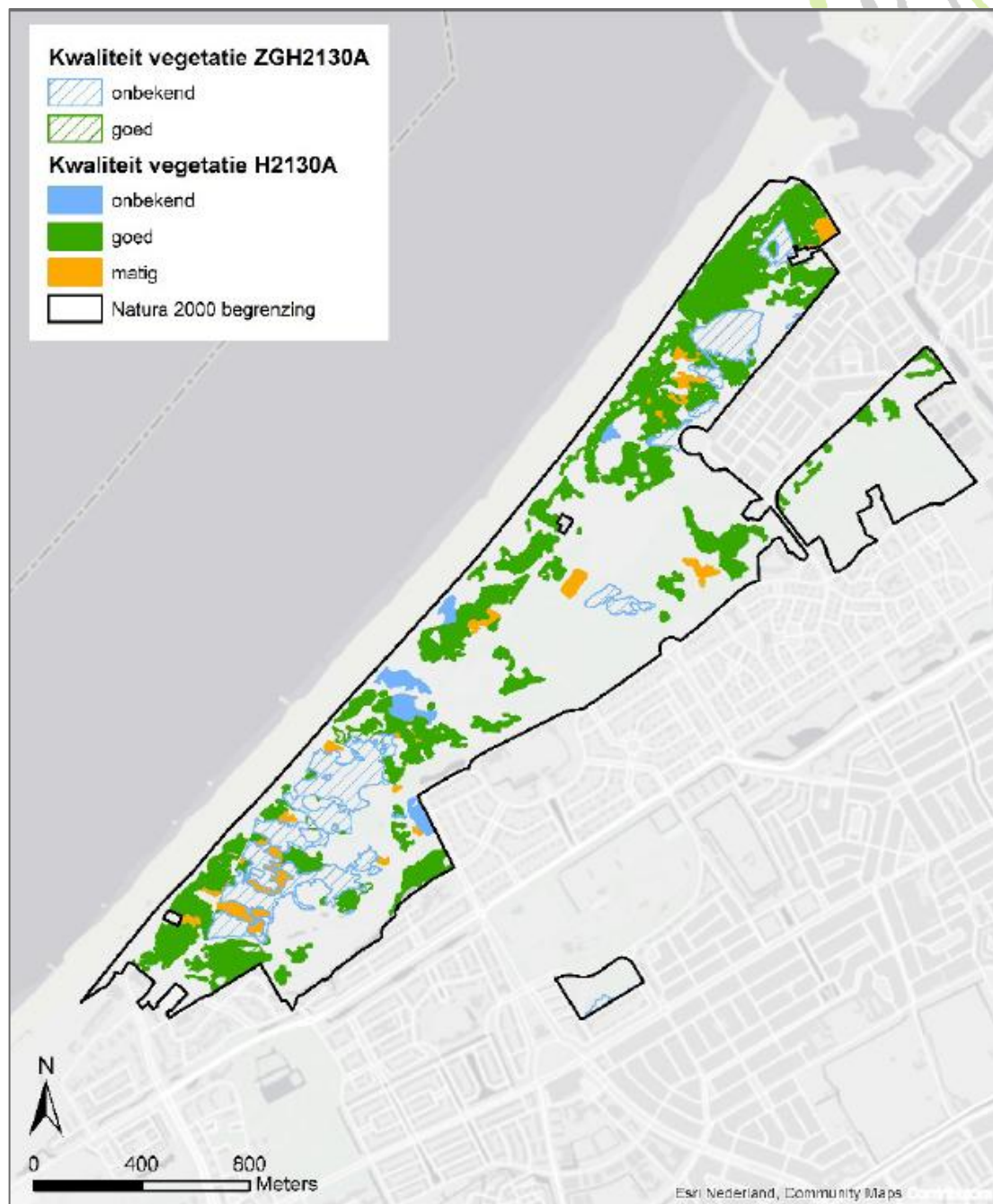

Figuur 16: Grijze duinen (kalkrijk) in het zuidelijk deel van het Westduinpark nabij de Natte Pan. Foto: Ecoresult B.V.

De kenmerkende vegetatietypen duinsterretjes-associatie, kegelsilene-associatie en duinpaardenbloem-associatie zijn aanwezig en hebben een goede kwaliteit. Vrijwel alle voor het habitat kenmerkende soorten komen in het gebied voor. Knelpunten zijn aanwezig op gebied van structuur en functie, met name veroorzaakt door de afname van natuurlijke dynamiek (waaronder begrazing door konijnen en stikstofdepositie), hetgeen tot vergrassing en toename van struweel heeft geleid. Daarnaast vormt de aanwezigheid van exoten, zoals rimpelroos en esdoorn, een belemmering voor de kwaliteit. Uitvoering van een adequaat beheer heeft in andere terreinen met hetzelfde habitatype geleid tot ontwikkeling en behoud van goed ontwikkelde kalkrijke duingraslanden, waarbij de KDW nog steeds werd overschreden. Dit geldt ook voor het in het Westduinpark uitgevoerde beheer middels maaien, begrazing en afplaggen. De stikstofdepositie als gevolg van dit project vormt circa 0.001% van de totale toename aan stikstofdepositie die bovendien jaarlijks fluctueert (waardoor de toename als gevolg van het project niet meetbaar is). Zelfs al zou de volledige extra uitstoot resulteren in toename van plantmateriaal (biomassa) bedraagt dit 0,1–0,3 kg extra droog plantaardig materiaal per hectare per jaar. Dit wordt zonder aanvullende maatregelen mee genomen in het bestaand beheer van het gebied.

Hierdoor draagt dit project niet significant bij aan verslechtering van het habitat. Bovendien is zoals toegelicht in paragraaf 5.1 er geen sprake van meetbare veranderingen, gezien de zeer geringe maximale toename van stikstofdepositie. Andere factoren (zoals de dynamiek en het wegvallen van konijnenbegrazing) hebben een meer sturende factor dan de stikstofdepositie.

Daarnaast betreft het hier kalkrijk duin waar actieve instuiving van kalkrijk strandzand plaatsvindt. Door de aanvoer van kalkrijk zand worden de mogelijke minimale verzurende effecten ter niet gedaan. Het betreft hier kalk vanuit schelpen, waarvan de kalk alleen onder invloed van zuur vrijkomt.

Figuur 17: Kwaliteit vegetatie Habitattypen Grijze duinen kalkrijk in Westduinpark & Wapendal. Bron: Natuurdoelanalyse, blz. 79.

5.2.1.4 H2130B Grijze duinen (kalkarm)

De huidige gebruiksfase kent een depositie van 0.04 mol N/ha/jaar. De depositie bij dit habitattypen in de aanlegfase is 0.03 mol N/ha/jaar en bij de beoogde gebruiksfase 0.02 mol N/ha/jaar. Per saldo is er een afname berekend van circa 50%.

De KDW van het habitattypen H2130A bedraagt 929 mol N/ha/jr wat fors lager is dan de hoogste totale depositie van 1.928,31 mol N/ha/jaar, hiermee is dit habitattypen fors overbelast. Het habitattypen is zeer gevoelig voor stikstofdepositie.

De kalkarme grijze duinen in Westbroekpark & Wapendal zijn deels ontstaan door het opbrengen van zand in De Plak, en deels als onderdeel van Oude Duinen in Wapendal en de Natte Pan. Doelstelling is Behoud oppervlakte en behoud tot verbetering kwaliteit.

Het habitatype bestaat uit graslanden die bestaan uit lage open vegetaties van korstmossen en eenjarige kruiden en grassen. In de Plak en Wapendal is het habitatype vergrast, mede veroorzaakt door begrazing. In de Natte Pan is de kwaliteit goed. Knelpunten zijn echter het beperkte oppervlak, waardoor de doelstelling niet kan worden bereikt. Het grootste deel van het Westduinpark is kalkrijk, waardoor het niet geschikt is voor dit habitatype. Eventueel wel geschikte kalkarme bodems zijn aanwezig op plekken waar het habitatype niet kan worden gerealiseerd (open water, naaldbos, aanwezigheid van intensieve betreding).

De landelijke staat van instandhouding is zeer ongunstig, en de kwaliteit van de aanwezige vegetatietypen is wisselend. Er is sprake van een lage zuurgraad, kenmerkende soorten ontbreken en begrazing door konijnen is slecht, hetgeen resulteert in een toename in vergrassing en struweelvorming in dit habitatype. Beweiding en/of begrazing wordt gezien als een belangrijke herstelmaatregel voor dit habitatype. De toename van stikstofdepositie van 0.03 mol/ha/j leidt niet per definitie tot het vastleggen van de stikstof (in de vorm van nitraten) in de bodem, maar door de droge bodem zal een groot deel van de stikstof naar beneden uitspoelen, waar het wordt opgenomen in het grondwater. Hierdoor zal een deel van de stikstofdepositie in de vegetatie achterblijven. De stikstofdepositie als gevolg van dit project vormt een promillage van de totale toename aan stikstofdepositie die bovendien jaarlijks fluctueert (waardoor de toename als gevolg van het project niet meetbaar is), draagt dit project niet significant bij aan verslechtering van het habitat. Bovendien is zoals toegelicht in paragraaf 5.1 er geen sprake van meetbare veranderingen, gezien de zeer geringe maximale toename van stikstofdepositie. Andere factoren (zoals de dynamiek, uitspoeling in de bodem naar het grondwater en het wegvallen van konijnenbegrazing) hebben een meer sturende factor dan de stikstofdepositie. Daarnaast wordt de minimale mogelijke extra plantengroei, van ongeveer 0,1–0,3 kg extra droog plantaardig materiaal per hectare per jaar aan plantaardig materiaal, bij begrazing zonder aanvullende maatregelen ongemerkt mee genomen.

5.2.1.5 H2120 Witte duinen

De huidige gebruiksfase kent een depositie van 0.04 mol N/ha/jaar. De toename bij dit habitatype in de aanlegfase is 0.03 mol N/ha/jaar en bij de beoogde gebruiksfase 0.02 mol N/ha/jaar. Per saldo is er een afname berekend van circa 50%.

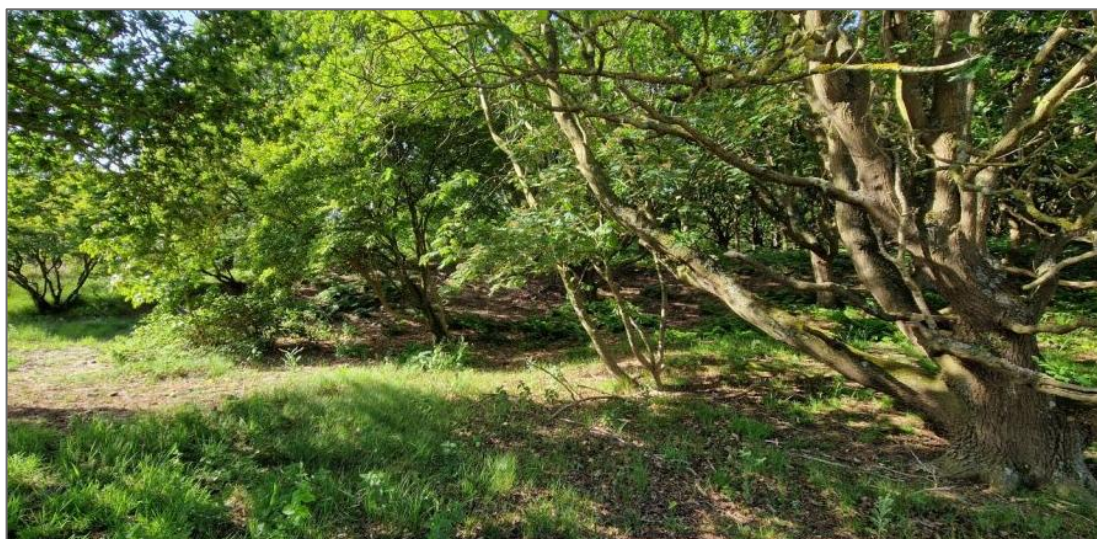
De KDW van het habitatype H2120 bedraagt 1429 mol N/ha/jr wat lager is dan de hoogste totale depositie van 1.856,49 mol N/ha/jaar, hiermee is dit habitatype overbelast. Het habitatype is zeer gevoelig voor stikstofdepositie.

Het habitatype Witte Duinen komt met name voor in de eerste duinenrij achter de zeereep. Het bestaat overwegend uit stuivende stukken duin met helmbegroeiingen. Witte duinen kunnen ook ontstaan door uitstuiving of overstuiving van eerder vastgelegde Grijze duinen of door opstuiving van door mensen aangelegde windbarrières, waar zand uit de zee en van het strand wordt toegevoerd en gedeponeerd. Doordat veel duin is vastgelegd, is sprake van beperkte dynamiek, waardoor vergrassing kan ontstaan. Vergrassing ontstaat ook door stikstofdepositie en verzuring. Na verloop van tijd kan vergrast habitat overgaan in struweel. Doordat de konijnenpopulatie zwak is, wordt deze vergrassing en verstruweling niet tegengegaan. Het habitatype waar sprake is van

stikstofdepositie betreft een klein stuk stuifzand aan de nabij de egelopvang, welke deels is begroeid met struweel en bomen. Daarnaast wordt het gebied regelmatig gebruikt door wandelaars met honden en ligt naast dit habitatype een ontsluitingsweg naar het strand (de Savornin Lohmanlaan). De aanwezigheid van deze overmatige begroeiing legt een grote druk op het habitatype. Stikstofdepositie als gevolg van de planontwikkeling vormt slechts een minimale fractie van de totale depositie in dit gebied. Hiermee is dit verwaarloosbaar klein, waardoor significant schadelijke effecten uitgesloten zijn.

5.2.1.6 H2180Abe Duinbossen (droog), berken-eikenbos

Dit habitatype bestaat uit droog bos met een gemengde boomlaag met eiken en berken op droge zandgrond. De huidige kwaliteit van dit habitatype is matig tot goed. De doelstelling voor dit habitatype is behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit. De huidige kwaliteit is matig. Typische fauna is in Wapendal beperkt aanwezig, in de Natte Pan is dit wel aanwezig. Deze kwaliteit wordt vooral bepaald door het oppervlak van het beheertype, de beide terreinen waar het beheertype voorkomt hebben een beperkt oppervlak. Structuurkenmerken zijn goed.

Figuur 18: Het Habitatype H2180Abe Duinbossen (droog), berken-eikenbos ter hoogte van de Wijkselaan. Foto: [Redacted] Ecoresult B.V.

De huidige gebruiksfase kent een depositie van 0.03 mol N/ha/jaar. De depositie bij dit habitatype in de aanlegfase is 0.02 mol N/ha/jaar en bij de beoogde gebruiksfase 0.02 mol N/ha/jaar. Per saldo is er een afname berekend van circa 25%.

De KDW van het habitatype H2120 bedraagt 1.071 mol N/ha/jr wat lager is dan de hoogste totale depositie van 1.928,31 mol N/ha/jaar, hiermee is dit habitatype ruim overbelast. Het habitatype is zeer gevoelig voor stikstofdepositie.

Het is niet duidelijk of stikstofdepositie de kwaliteit nadelig beïnvloedt (verzuring). Er worden maatregelen getroffen om schadelijke effecten van stikstof te verminderen door instuiving van kalkrijk zand en door het vergroten van de diversiteit van de bossen.

Mogelijk speelt de buffering van de diepere kalkrijke ondergrond een rol, waardoor een beperkt deel van de overschot aan stikstofdepositie kan worden weggenomen. Als gevolg hiervan kan het systeem tijdelijk kleine toenames van stikstofdepositie opvangen, zonder dat er significant negatieve effecten optreden. De stikstofdepositie als gevolg van dit project vormt circa 0.001% van de totale toename aan stikstofdepositie die bovendien jaarlijks fluctueert (waardoor de toename als gevolg

van het project niet meetbaar is), en daarom draagt dit project niet significant bij aan verslechtering van het habitat. Bovendien is zoals toegelicht in paragraaf 5.1 er geen sprake van meetbare veranderingen, gezien de zeer geringe maximale toename van stikstofdepositie. De kwaliteit wordt vooral ook bepaald door het hoge aandeel aan exoten in dit habitatype. De toename in depositie is dusdanig beperkt dat deze niet leidt tot verslechtering van dit habitatype.

Wanneer de vereniging gedurende één dag een werkdag organiseert om exoten te verwijderen uit het Natura 2000-gebied, worden gedurende deze dag veel van deze soorten uit het gebied verwijderd en daarmee ook biomassa verwijderd. Hiermee wordt de tijdelijke depositie volledig teniet gedaan.

5.2.1.7 H2150 Duinheiden met struikhei

De huidige gebruiksfase kent een depositie van 0.03 mol N/ha/jaar. De depositie bij dit habitatype in de aanlegfase is 0.02 mol N/ha/jaar en bij de beoogde gebruiksfase 0.02 mol N/ha/jaar. Per saldo is er een afname berekend van circa 25%.

De KDW van het habitatype H2120 bedraagt 857 mol N/ha/jr wat lager is dan de hoogste totale depositie van 1.837,23 mol N/ha/jaar, hiermee is dit habitatype matig overbelast. Het habitatype is zeer gevoelig voor stikstofdepositie. De matige overbelasting zal op termijn niet veranderen.

Dit habitatype komt voor in het Wapendal en betreft door struikhei (*Calluna vulgaris*) gedomineerde begroeiingen op kalkarme kustduinen en in relatief ver landinwaarts gelegen, van oorsprong kalkrijke maar inmiddels sterk ontkalkte en langdurig beweide oude kustduinen. Begrazing vindt plaats met Shetlandpony's. In de ondergroei kan de soortenrijkdom aan korstmossen redelijk groot zijn.

Als gevolg van de vergrassing van het gebied wordt de kwaliteit beoordeeld als matig. Ook de fragmentaire aanwezigheid lokaal, het betreft hier een geïsoleerd gebiedje van 0.6 hectare. Daarnaast zorgt de hoge stikstofdepositie voor een lagere kwaliteit van de korstmossenflora. Sinds 20 jaar vindt begrazing plaats in het gebied, om vergrassing tegen te gaan en verjonging van struikhei te bevorderen. Dit heeft een gunstig effect. Met dit beheer wordt de kwaliteit en de omvang gegarandeerd. De mogelijk aanwas van enkele grammen aan vegetatie zal bij de huidige begrazingsdruk ongemerkt worden opgenomen door de grazende dieren. Dit komt overeen met minder als 30 minuten grazen door een Shetlandpony.

Figuur 19: Duinheiden met struikhei in Wapendal. Foto: [REDACTED] Ecoresult B.V.

De stikstofdepositie als gevolg van dit project vormt een promillage van de totale toename aan stikstofdepositie die bovendien jaarlijks fluctueert (waardoor de toename als gevolg van het project niet meetbaar is), en samen met het ingevoerde begrazingsbeheer draagt dit project niet significant bij aan verslechtering van het habitat. Bovendien is zoals toegelicht in paragraaf 5.1 er geen sprake van meetbare veranderingen, gezien de zeer geringe maximale toename van stikstofdepositie. De kwaliteit wordt vooral ook bepaald door het hoge aandeel aan exoten in dit habitattype. De toename in depositie is dusdanig beperkt dat deze niet leidt tot verslechtering van dit habitattype. Wanneer de vereniging gedurende één dag een werkdag organiseert om exoten te verwijderen uit het Natura 2000-gebied, worden gedurende deze dag veel van deze soorten uit het gebied verwijderd en daarmee ook biomassa verwijderd. Hiermee wordt de tijdelijke depositie volledig teniet gedaan.

5.2.1.8 H2180A Duinbossen (droog), overig

De huidige gebruiksfase kent een depositie van 0.03 mol N/ha/jaar. De toename bij dit habitattype in de aanlegfase is 0.02 mol N/ha/jaar en bij de beoogde gebruiksfase 0.02 mol N/ha/jaar. Per saldo is er een afname berekend van circa 25%.

De KDW van het habitattype H2180A bedraagt 1.071 mol N/ha/jr wat lager is dan de hoogste totale depositie van 1.667,12 mol N/ha/jaar, hiermee is dit habitattype matig overbelast. Het habitattype is zeer gevoelig voor stikstofdepositie.

Het habitattype komt voor op de oude strandwallen en duinen en in de binnenduintrand en omvat droge duinbossen op voedselarme, droge en vaak zure zandgronden. Het habitattype vormt een geheel met de binnenduintrandbossen (H2180C). Het habitattype komt in het gebied beperkt voor. Het betreft 2 deelgebieden naast elkaar in het Westduinpark, en een derde deelgebied ligt in Wapendal. Dit betreft een geïsoleerd bosopstand. Instandhoudingsdoel is behoud van oppervlakte en van kwaliteit.

Figuur 20: Wapendal. Op de achtergrond het habitattype Duinbossen (droog, overig). Op de voorgrond de habitattypen Duinheiden met struikhei en Grijze duinen (kalkarm). Foto: [REDACTED] Ecoresult B.V.

Belangrijke kwaliteitskenmerken zijn een overheersing van loofhout, weinig exoten en aanwezigheid van oude bomen. De kwaliteit van de bossen is goed. Maar stikstofdepositie is een knelpunt, omdat de KDW wordt overschreden. Dit versterkt de verzuring van de bodem. Door

bosbeheermaatregelen en begrazing, wordt de bodemkwaliteit verbeterd. Hierdoor kan het systeem kleine toenames van stikstofdepositie opvangen, zonder dat er significant negatieve effecten optreden. De stikstofdepositie als gevolg van dit project vormt circa 0.001% van de totale depositie aan stikstofdepositie die bovendien jaarlijks fluctueert (waardoor de toename als gevolg van het project niet meetbaar is), en daarom draagt dit project niet significant bij aan verslechtering van het habitat. Bovendien is zoals toegelicht in paragraaf 5.1 er geen sprake van meetbare veranderingen, gezien de zeer geringe maximale toename van stikstofdepositie. De kwaliteit wordt vooral ook bepaald door het hoge aandeel aan exoten in dit habitatype. De toename in depositie is dusdanig beperkt dat deze niet leidt tot verslechtering van dit habitatype.

5.2.2 Andere verstoringsvormen dan stikstof

Negatieve effecten als gevolg van andere verstoringsvormen dan stikstofdepositie (zoals geluid, trillingen, verlichting, mechanische effecten of menselijke aanwezigheid) werden op basis van de ecologische quickscan¹⁰ niet uitgesloten. Het plangebied grenst namelijk direct aan het habitatype H2180_C Duinbossen (binnenduinrand) in het Natura 2000-gebied Westduinpark & Wapendal. Typische soorten voor dit gebied zijn wilde hyacint, grote bonte specht en houtsnip¹¹.

Omdat sprake is van een bestaande functie op een in gebruik zijnde locatie, zullen veel effecten naar verwachting beperkt en lokaal van aard zijn.

De tijdelijke bouwphase kan leiden tot trillingen, stofemissie; tijdelijke opslag van materiaal; intensiever bouwverkeer en visuele verstoring. Hierdoor kan tijdelijke verstoring optreden van fauna in de relatief beperkte overgangszone tussen bebouwd gebied en duinmilieu. Voor wilde hyacint, een plantensoort, zijn effecten als gevolg van trillingen, geluid en verlichting bij voorbaat uitgesloten. Voor grote bonte specht en houtsnip als broedvogel zijn effecten mogelijk aanwezig. Voor houtsnip, een gevoelige soort bedraagt de verstoringsafstand 25 tot 50 meter, voor grote bonte specht is de verstoringsafstand vergelijkbaar. Dit gaat om een gebied van 2.000 m² in het aangrenzende Natura 2000-gebied. Het habitatype komt in ca 44 hectare(440.000m²) voor, de verstoring vindt plaats op 0.5 % van het habitatype, bovendien is in habitatype grenzend aan het plangebied reeds een pad aanwezig wat voor verstoring zorgt. Effecten op typische broedvogels van het habitatype kunnen daarmee als niet significant worden bestempeld.. Omdat het reguliere bouwwerkzaamheden zijn, die als ze zorgvuldig worden uitgevoerd, worden dergelijke effecten doorgaans niet als significant beschouwd. Mits wordt voorkomen dat afval in het Natura 2000-gebied terecht komt.

Tijdens de sloop- en bouwwerkzaamheden kan tijdelijke geluidbelasting ontstaan door inzet van bouw materieel, transportbewegingen, sloopactiviteiten en eventuele hei- of funderingswerkzaamheden. Geluid kan verstorend werken op aanwezige fauna in het Natura 2000-gebied, met name op struweelbroeders grenzend aan het plangebied, soorten als grote bonte specht (met een territorium van 5 tot 20 hectare), rustende vogels en kleine zoogdieren in de aangrenzende duingebieden. Omdat de locatie reeds langdurig als sportvoorziening in gebruik is, wordt het geluidaspect doorgaans beoordeeld als een voortzetting van bestaand gebruik. Dieren grenzend aan het plangebied zijn immers reeds gewend aan geluidsbelasting vanuit het sportcomplex en de aangrenzende woonwijk. Een relevante verslechtering van natuurwaarden ligt

¹⁰ Van Meurs, 2025

¹¹ [H2180 versie 18 dec 2008, met erratum 24 maart 2009](#)

daarom niet direct voor de hand, tenzij sprake is van substantiële intensivering van avondgebruik, evenementen of geluidsversterking. Dat is niet aan de orde.

Nieuwe of uitgebreidere verlichting (terreinverlichting, gevelverlichting, verlichting van terras of entree) kan effect hebben op nachttactieve fauna in het duingebied, zoals vleermuizen, nachtvlinders en andere insecten. Ook kan kunstlicht het natuurlijke gedrag van vogels en kleine zoogdieren beïnvloeden. Het is daarom van belang dat verlichting wordt aangepast om verstoring te voorkomen:

- Gebruik naar beneden gerichte armaturen die niet gericht zijn op het Natura 2000-gebied;
- Scherm de lichtbronnen af aan de achterzijde;
- Gebruik geen blauwe kleuren in de verlichting (geen blauw of wit licht binnen het licht spectrum. Het betreft echt amber kleurige verlichting en geen oranje gekleurd wit licht.);
- Pas enkel verlichting toe wanneer en waar dit strikt noodzakelijk is. Scherm de verlichting af op het werkgebied, zonder te richten op het Natura 2000-gebied.
- Verlichting zal uitsluitend worden toegepast tijdens activiteiten op de sport accommodaties. Buiten gebruikstijden is de verlichting uit.

Omdat het plangebied al wordt gebruikt door sporters en bezoekers, zal de aanwezigheid van mensen geen schadelijk effect opleveren.

Door hierboven opgenomen maatregelen te verwerken in het ecologisch werkprotocol en de werkzaamheden uit te voeren op basis van dit ecologisch werkprotocol, worden schadelijke effecten voorkomen.

6 Conclusies

6.1 Algemeen

In opdracht van Haag Atletiek heeft Ecoresult B.V. een Passende beoordeling uitgevoerd voor het plangebied genaamd: Clubgebouw Haag Atletiek, Laan van Poot, Den Haag. De aanleiding betreft de bevindingen van eerder uitgevoerde AERIUS-berekeningen voor de aanleg- en de gebruiksfase. Deze Passende beoordeling zoomt in op de effecten van de ontwikkeling in het Natura 2000-gebied Westduinpark & Wapendal en beschrijft op welke wijze gehandeld dient te worden.

6.2 Toetsing Natura 2000

Voorliggende Passende beoordeling toetst of significant schadelijke effecten van de ontwikkelingen op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebied Westduinpark & Wapendal optreden. Ten aanzien van deze waarden wordt getoetst of behoud van kwaliteit, oppervlakte en populatie-omvang gegarandeerd is. In deze beoordeling wordt stikstofdepositie en overige effecten tijdens de aanlegfase en gebruiksfase besproken. Significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen vanwege overige verstoringvormen zijn uitgesloten.

6.3 Onderzoekresultaten Natura 2000

In het Natura 2000-gebied Westduinpark & Wapendal is een depositie van maximaal 0,19 mol N/ha/j berekend tijdens de aanlegfase en maximaal 0,10 mol N/ha/j tijdens de gebruiksfase op meerdere habitattypen. In de huidige gebruiksfase is er sprake van een depositie van 0,59 mol N/ha/j. Uit de beoordeling blijkt dat significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Westduinpark & Wapendal zijn uitgesloten. Bovendien is er sprake van een reductie van 83% van de stikstofdepositie binnen het project.

6.4 Vergunning

Omdat er sprake is van een depositie van 0.10 tot 0.19 mol N/ha/j als gevolg van de ontwikkeling, is er een omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit nodig voor het project. Omdat in het plangebied echter een afname van stikstofdepositie wordt gerealiseerd van 83% ten opzichte van de huidige gebruikssituatie kan de beleidsregel stikstofreductieprojecten¹² van de Provincie Zuid-Holland worden toegepast. Op basis van deze beleidsregel kan een natuurvergunning voor een stikstofreductieproject worden verleend als voldaan wordt aan alle onderstaande voorwaarden:

- Er is sprake van een emissiereductie van minimaal 35% binnen één project (intern salderen) ten opzichte van de stikstofemissie van de referentiesituatie.
 - Er is sprake van afname van 83%.
- Er bestaat een directe samenhang tussen de intrekking van de referentiesituatie, de verlening van de natuurvergunning voor het stikstofreductieproject en de reductiemaatregel.
 - Voor het clubgebouw is in 1996 een bouwvergunning verleend. Het clubgebouw is sindsdien onafgebroken in gebruik geweest. Het Westduinpark & Wapendal is sinds 2004 aangewezen als Natura 2000-gebied. Het gebruik van de

¹² [Beleidsregel stikstofreductieprojecten - Omgevingsdienst Haaglanden](#)

sportaccommodatie vond reeds plaats vóór aanwijzing van het Natura 2000-gebied.

- Het verlenen van de natuurvergunning leidt niet tot een feitelijke toename van de stikstofemissie.
 - De voorgenomen ontwikkeling leidt derhalve niet tot een toename van stikstofdepositie op stikstofgevoelige habitattypen binnen het Natura 2000-gebied. Er is van een duidelijke afname van emissie en depositie.

De aard, omvang en functie van het gebruik blijven in de toekomstige situatie in hoofdzaak ongewijzigd ten opzichte van de bestaande situatie. Er is geen sprake van de toevoeging van een nieuwe recreatieve functie, noch van een wezenlijke intensivering of wijziging van het ruimtelijk gebruik ter plaatse.

Eventuele effecten die samenhangen met de sloop- en bouwwerkzaamheden zijn naar aard en omvang tijdelijk, lokaal begrensd en uitvoeringsafhankelijk. Gelet op het tijdelijke karakter van deze werkzaamheden, in combinatie met de structurele en substantiële afname van de stikstofdepositie in de toekomstige situatie, kunnen significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen en natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied Westduinpark & Wapendal op voorhand worden uitgesloten.

Ondanks dat er sprake is van een afname van stikstofreductie, wordt de maximale depositie van 0.05 mol N/ha/j overschreden. Hierdoor dient een vergunning voor Natura 2000-activiteiten te worden aangevraagd.

7 Geraadpleegde bronnen

7.1 Literatuur

- Anon., 2018. Gebiedsrapportage 2017 Natura 2000 gebied nr. 98 Westduinpark & Wapendal. Het PAS-bureau, onderdeel van Bij12, Utrecht
- Anon., 2022. Natuurdoelanalyse Natura 2000 98 Westduinpark & Wapendal Provincie Zuid-Holland.
- Anon., 2023. Advies over de Natuurdoelanalyse Meijndel & Berkheide, provincie Zuid-Holland. Ecologische Autoriteit, Utrecht ([5004 advies over de natuurdoelanalyse.pdf](#))
- 2250339 - AERIUS bijlage Realisatiefase_V1.0_17-11-2025
- 2250339 - AERIUS bijlage Gebruiksfase_V1.0_17-11-2025
- [REDACTED] 2025. Rapportage Stikstofdepositie [1661] Verbouw atletiek clubgebouw aan de Laan van Poot 353A te Den Haag. S&W Bouwkundig Ingenieurs, Vlissingen.
- [REDACTED] 2025. Quickscan. In het kader van de Omgevingswet en activiteiten die de natuur betreffen. Plangebied: Clubgebouw Haag Atletiek, Laan van Poot, Den Haag. Kenmerk: ER20250256QSv01. Ecoresult B.V., Hendrik-Ido-Ambacht
- [REDACTED] 2021. Effecten van stikstofdepositie nu en in 2030: een analyse. Onderzoekcentrum B-WARE, Nijmegen. Rapportnummer RP-20.135.21.35
- [REDACTED] & [REDACTED] 2020. Achtergrondnotitie actualiseren StikstofEffectvoorspellingsModel (SEM 3.1). Nijmegen/Leiden
- [REDACTED] 2024. Handreiking kleine tijdelijke stikstofdeposities. Bouwstenen voor ecologische beoordeling voor tijdelijke projecten en activiteiten: versie 2024. Arcadis Nederland B.V., 's-Hertogenbosch

7.2 Internet

Beschermde gebieden

- [Westduinpark & Wapendal: Doelstelling | natura 2000](#)
- [AERIUS Calculator](#)
- [Referentiesituatie - BIJ12](#)
- [Natura 2000 | natura 2000](#)
- [Habitattypen | natura 2000](#)
- [Habitatrichtlijnsoorten | natura 2000](#)

Natuurwetgeving

- [Omgevingswet en natuur | RVO.nl](#)
- [Beleidsregel stikstofreductieprojecten - Omgevingsdienst Haaglanden](#)
- [Alles over aanvragen - Omgevingsdienst Haaglanden](#)
- [Natura 2000-activiteiten \(inclusief stikstof\) - Omgevingsdienst Haaglanden](#)

PDOK – Publieke Dienstverlening op de Kaart

- [PDOK Viewer - PDOK](#)